

Lärohandledning

Latrino, Röris och Fettgänget

Detta är en uppföljare till Latrino och hans vänner. Det är en bok på temat vatten. Nu är uppföljaren här! Det är digitalt läromedel och fokuserar på ett ökat problem i samhället - fett i avloppet.

När Latrino skrevs 2011 var problemet stort med allt skräp som spolades ner i toaletten. Den frågan är fortfarande aktuell men fett i avloppet har tagit sig upp till en förstaplats. Dessutom är fett och skräp en väldigt dålig kombination tillsammans

Hur går det till?

Materialet, en film, är helt digitalt och bygger på att den pausas för diskussion mellan elever och lärare. Det kan vara en fråga eller en uppmaning. En scen spelas upp och pausas. Efter det kommer en ny scen med en ny fråga att diskutera. En sorts interaktivitet mellan film, elev och lärare.

Viktigt! Du som lärare måste starta och stoppa filmen. Bra att titta på den innan!

Vi på Kretslopp och vatten vet att barn i denna ålder tycker att det är spännande med dessa frågor. Det har visat sig på Experimentverkstaden under Vetenskapsfestivalen och på Kulturkalas.

Hej,

Jag är Latrino. Nu när jag är digital ser jag lite annorlunda ut.

Vill du se filmen eller läsa mig, Latrino och hans vänner, finns jag att beställa på:

goteborg.se/kretslopps-laromedel

Näringens kretslopp

Vi äter - går på toa - bajset, kisset och toapappret blir biogas och gödsel - vi odlar - vi äter... Ett mycket gammalt men skört kretslopp med tanke på kemikalier, gifter, läkemedel m.m.

På andra sidan hittar du alla scener, frågor, svar och fakta

Scener, svar och fakta

1. Introduktion av Latrino och hans bästis Kran-Jan.

Vad får du spola ner i mig? **Bajs, kiss, toapapper och kräks!** (Här kan man pausa och låta eleverna upprepa det). Många använder Latrino fel, som en papperskorg.

FRÅGA: Kan du komma på några saker som är vanligt att många spolar fel?

Svar - Öronpinnar, hår, plåster, snus, bindor, tamponger, kondomer... Skillnaden mellan toalettpapper och våtservetter är att toapappret snabbt löses upp i vatten till skillnad från våtservetten är gjord av tyg. Den löser inte upp sig alls och orsakar bara problem.

2. Latrino är nöjd med svaren och vill nu berätta om fettgänget.

FRÅGA: Hur använder ni Margarina, Ollio och Smör-Bettan hemma? Är det olika saker?

Svar - Ja, det är olika saker. Rinnande och fasta fetter. De rinnande kommer från växter, till exempel raps, oliv, majs, sesam. De fasta kommer ofta från djur, till exempel kor som ger oss smör. Margarin är ofta en blandning av olja och smör. Det är bara olja man kan fritera med. Oavsett vilket fett det är stelnar de i våra avloppsledningar och täpper till.

3. Latrino vill berätta om Röris, våra avloppsrör, innan han går vidare med fettgänget.

FRÅGA: Vet du hur lång Röris kan vara och hur tjock han är när han är som störst?

Svar - Rören i våra hus är cirka 5 cm i diameter. De är ofta av plast. De största är cirka 2 m i diameter och av betong. De blir större ju längre bort från huset man kommer och ju närmre avlopprensverket, Ryaverket, Gryaab, där det hamnar tillslut. Sammanlagt är det 270 mil.

4. Röris berättar för Latrino om Fettgänget, vad som händer när man häller fett i avloppet och det blir stopp.

FRÅGA: Har det hänt hemma eller känner du någon som har varit med om det?

Svar - Översvämningar i hem kan kosta flera tusen kronor att fixa. Bor man i flerbostadshus kan det drabba även grannar.

5. Latrino oroar sig över vad som kan hända om det blir stopp i avloppet.

Röris lugnar honom och berättar hur en slamsugningsbil kan lösa problemet.

FRÅGA: Vad ska människorna göra för att det inte ska bli stopp?

Svar- Man anlitar ett företag som har slambilar. De suger upp "stoppet" och spolar rent.

6. Latrino undrar om människor kan göra något så det inte blir stopp?

Svar - Häll rinnande fett i en förpackning med skruvkork. till exempel ett mjölkpaket. Släng sedan fettet i soporna. När du har stekt mat kan torka ur den med hushållspapper och slänga det i matavfallspåsen om man har det. Annars i soporna. **OBS!** I båda fallen är det viktigt att fettet har svalnat.

7. Repetition och avslut

Fakta om fett i avloppet

Fett och olja innehåller fettsyror som bryter ner betong. Samlat fett kan ge upphov till syrefria miljöer i ledningarna med svavelväte som följd. Arbetsmiljön blir väldigt farlig och de som jobbar i dessa miljöer måste bära en mätare som registrerar halten av svavelväte.

Fett, hår, tandtråd, våtservetter med mera, kan tillsammans orsaka ett ordentligt stopp i ledningen. När detta händer kan avloppet inte ta vägen någonstans utan det trycks tillbaka och orsakar översvämning.

Läs och titta på läskiga bilder, till exempel "Fatberg" i London 🤔

Hoppas ni gillar Latrino lika mycket som vi!

Hälsningar,
Kretslopp och vatten, Göteborgs Stad